

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
БІЛОСТОЦЬКА ПОЛІТЕХНІКА (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
КОЛЕДЖ САНТА-ФЕ (США)
ІНСТИТУТ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ (НІМЕЧЧИНА)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САН-ПАУЛУ (БРАЗИЛІЯ)
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТЕРНОПІЛЬ)
ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК
«ПОЛЕ ПОЛТАВСЬКОЇ БИТВИ»
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

25 листопада 2021 року

м. Полтава

Олена Вдовіна
Оксана Василюк
м. Полтава

ВИКОРИСТАННЯ КРАУДСОРСИНГ-ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ УСТАНОВ

У сучасних умовах на тлі зміни технологічної, комунікаційної та соціальної парадигм актуалізуються конструктивний діалог між суб'єктами інформаційного суспільства, необхідність пошуку ефективних способів соціокомунікаційної взаємодії. У зв'язку із цим у всіх галузях господарювання застосовуються інноваційні підходи та технології, які максимально задовольняють потреби сторін соціокомунікаційного процесу [1]. Однією технологій, що набуває стрімкого розвитку протягом найближчого часу, є краудсорсинг (crowdsourcing). Цей, порівняно молодий термін, походить від двох англійських слів: crowd - «натовп» і sourcing - «використання ресурсів» [2]. Вивченню краудсорсингу присвячені праці зарубіжних науковців та практиків інформаційної сфери: Р. Холлі, П. Гетенбея, П. Дановські, М. Айреса, П. Хогана, Дж. Колако, Дж. МакКінлі та ін. Проте, на жаль, увітчизняній професійній науковій літературі немає єдності розуміння як самого поняття «краудсорсинг» так і особливостей його застосування у інформаційних установах.

Аналізуючи наявні нині підходи до визначення терміну краудсорсингу спробуємо сформулювати універсальне його визначення. Отже, краудсорсинг - це об'єднання та залучення широкого кола осіб на добровільних засадах для вирішення конкретного завдання або проблеми із застосуванням інформаційних технологій. Можна також сказати, що краудсорсинг – це, по суті, мобілізація ресурсів людей за допомогою інформаційних технологій з

метою вирішення завдань, що стоять вцілому перед державою, суспільством чи бізнесом.

Виникнення і розвиток краудсорсингу безпосередньо пов'язані з формуванням мережевої економіки. Краудсорсинг спирається на використання соціальних мереж інформаційного суспільства, завдяки яким, як пише М. Джайлс, «на допомогу індивідуальному інтелекту буде постійно приходити колективний розум» [3]. Розвиток соціальних мереж суттєво спрощує процес інтеграції різних ресурсів великої кількості людей. Як пишуть автори книги «Вікіноміка. Як масове співробітництво змінює все» Дон Тапскотт, Ентоні Д. Вільямс: «Доступність інформаційних технологій зростає, надаючи інструменти співпраці, створення цінності та конкуренції практично кожному. Це дає можливість людям вільно брати участь у процесі інновацій та створенні цінності в кожній економічній галузі» [4]. Історично, одним із перших яскравих прикладів краудсорсингу по праву вважають укладання Оксфордського Англійського Словника (Oxford English Dictionary). Тоді видання звернулося до громадськості з проханням надіслати варіанти термінів з їх потенційними варіантами використання. У результаті за період у 70 років було отримано понад 6 млн. листів.

Найвідомішим реалізованим нині проєктом краудсорсингу є - Вікіпедія, авторами якої є користувачі інтернету. Користувачами та редакторами статей у Вікіпедії може бути будь-яка людина. Першим же дослідником краудсордингу став Дж. Хау, який розглянув основні приклади організацій, що використовують краудсорсинг у своїй діяльності і розкрив у своїй книзі «Базові принципи роботи краудсорсингу». Хау виділяє такі сфери використання краудсорсингу: при створенні результатів творчої праці; при використанні групових інтелектуальних здібностей суспільства; з метою фільтрації даних і для агрегування фінансових ресурсів соціуму [5].

Перевагами краудсорсингу є: максимальне охоплення аудиторії, залучення користувачів, різноманітність запропонованих варіантів, чітко позначені терміни, економія фінансових ресурсів. Проте, незважаючи на інноваційний та перспективний потенціал краудсорсингових технологій, у цього методу є й ті, хто вважають його недоцільним та сповненим недоліків. Ключовим постулатом супротивників краудсорсингу є те, що не усі люди, які можуть брати участь у роботі над певним проектом, є достатньо досвідченими та обізнаними у даній сфері, тобто по суті не є спеціалістами, отже не здатні створити щось цінне та науково важливе. Також краудсорсинг далеко не завжди виявляється найдешевшим способом. Так, наприклад, створення логотипу або дизайну часто дешевше замовити у недорогого дизайнера. Додамо до цього необхідність виділяти ресурси на перегляд варіантів, спілкування з аудиторією, рекламну підтримку – усе це звісно не здешевлює використання зазначеної технології. Ще одним недоліком необхідно назвати можливий витік інформації, а відтак навіть угода про конфіденційність не завжди рятує очільників проекту. Це пов'язано з тим, що компанія-замовник може звернутися до людей за рішенням дуже приватних, але важливих завдань, пов'язаних з їхнім бізнесом.

Краудсорсинг поділяють на 2 категорії: за сферою використання (освіта, бізнес, політика, соціальна сфера тощо) та за специфікою вирішуваних завдань (генерація контенту, збір інформації, проведення опитувань, пошук фахівців).

Широкого застосування набуває нині краудсорсинг у діяльності зарубіжних інформаційних установ – бібліотек, архівів та музеїв. Так, першого досвіду успішного використання ідей краудсорсингу Національна бібліотека Австралії отримала під час реалізації проекту «Picture Australia», який стартував у 2000 р. [1]. Його реалізація уможливила збір цифрових зображень, що відбивають історію та сучасність країни. Учасниками проекту

за перші три роки стали майже 3 тисячі волонтерів та понад 50 закладів збереження культурної спадщини як самої Австралії, так інших країн.

Британською бібліотекою реалізовано 102 краудсордингових проекти, волонтерами стали понад 2 тис. осіб. На даний момент Британська бібліотека реалізує 2 проекти - переклад каталогу з друкованими картками в онлайннову базу даних з можливістю пошуку і переведення театральних афіш в електронний формат.

Бібліотека Швейцарської вищої технічної школи залучила громадськість для ідентифікації та впізнання величезної колекції фотографій і картин [6]. Подібний проєкт «Liljenquist Family Collection of Civil War Photographs» був організований Бібліотекою Конгресу у Вашингтоні і об'єднує 56 установ по всьому світу. У цьому проєкті у вільному доступі виставлено величезну колекцію фотографій, історію яких намагаються відтворити спільними зусиллями [7].

Дещо інший досвід упровадження краудсорсинг-технологій має Національна бібліотека Німеччини. За її ініціативою та за сприяння добровольців Wikimedia Deutschland з 2005 р. розпочалась робота зі встановлення посилань між записами електронного каталогу й авторитетних файлів бібліотеки та ресурсами Wikipedia [8].

Активно застосовуються краудсорсинг-технології у архівах зарубіжних країн. Зокрема, Національні Архіви США використовують краудсорсинг, додаючи теги до історичних документів. Для поліпшення пошуку історичних документів Національне управління архівів і документації (Національні Архіви США) просять громадськість додавати теги до документів. Наприклад, доброволець у проєкті краудсорсингу може позначити електронну копію листа або рукописне клопотання до Конгресу за допомогою включення в документ ключових слів або тегів для пошуку, які відповідають словам у документі. Теги можуть включати імена осіб, таких як «Джордж

Вашингтон», місця розташування, такі як «Меріленд» або «Маунт-Вернон» і організації, такі як «Конгрес», а так само дати, події, закони і багато інших ключових слів. Вже у перший місяць роботи програми, добровольцями через публічний онлайн-доступ (Online Public Access) до історичних документів було додано понад 1000 тегів [9]. Латвійський фольклорний архів завдяки використанню краудсорсингу залучив тисячі волонтерів до оцифрування та збагачення своїх електронних колекцій [10].

Застосування краудсорсинг-технологій є надзвичайно актуальним і у музеях. Так, музей історії в Чикаго став першим музеєм, який вирішив використовувати у своїй роботі краудсорсинг і залучити відвідувачів до створення нової виставки. Музей попросив своїх відвідувачів запропонувати ідею для нової виставки, звернувшись при цьому до громадської думки. Музей просить надсилати на розгляд ідеї для майбутньої виставки на його електронну пошту historybowl@chicagohistory.org. або ж офіційну сторінку на Facebook. При розгляді заявок буде діяти цензура - ідеї, що не мають відношення до Чикаго або неприйнятні для сімейного музею, будуть відхилені. Схожі ідеї будуть об'єднані і після цього музей запропонує 16 варіантів, які будуть розбиті по парах і голосуванням скорочені спочатку до 8 варіантів, а потім до фінальних 4, з яких і буде вибиратися ідея-переможець.

Проаналізувавши викладений вище досвід використання краудсорсинг-технологій інформаційними установами зарубіжних країн, можемо зробити висновок, що на даний час - це надзвичайно перспективний спосіб залучення громадськості до вирішення поставлених задач та реалізації проєктів спрямованих, на збереження матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, історичної пам'яті тощо. Ефективність його застосування взаємопов'язана з рівнем довіри і взаємної відповідальності інформаційних установ та їх користувачів, а гнучкість, адаптивність та універсальність краудсорсинг-технологій дозволяє використовувати їх в усіх без винятку

інформаційних установах незалежно від напрямку та специфіки діяльності, місця розташування та форми власності.

Джерела та література

1. Мар'їна О. Використання краудсорсинг-технологій у діяльності зарубіжних бібліотек. URL: <http://eprints.rcslis.org/23325/1/32%20Marina.pdf> (дата звернення 1.11.2021).
2. Подольська Е. Краудсорсинг: види, особливості, недоліки. URL: <https://www.tyuiu.ru/wp-content/uploads/2015/08/Том-21.pdf> (дата звернення 1.11.2021).⁹
3. Марченко О. Технології краудсорсингу: соціально-економічні основи і види. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5878/1/Marchenko_18-24.pdf (дата звернення 1.11.2021) .
4. Танскотт Д. Викиномика. Как массовое сотрудничество изменяет все. URL: <http://www.likebook.ru/books/download/98707/> (дата обращения 1.11.2021).
5. Howe J. Crowdsourcing: Why the Power of the Crowd is Driving the Future of Business. URL: <http://www.bizbriefings.com/Samples/IntInst%20---%20Crowdsourcing.PDF> (дата звернення 1.11.2021).
6. Crowdsourcing: So hilft das Publikum der ETH-Bibliothek. URL: <https://soundcloud.com/digitalbrainstorming/crowdsourcing-so-hilft-das-publicum-der-eth-bibliothek> (дата звернення 1.11.2021).
7. Herbold A. Mitmachen kann jeder: Wie Bibliotheken das Web 2.0 nutzen. URL: <https://www.tagesspiegel.de/kultur/crowdsourcing-je-komplexer-und-intimer-die-erinnerungen-sind-desto-schwerer-ist-es-gespraechspartner-zu-finden/6013376-2.html> (дата звернення 1.11.2021).

8. Danowski P. Library 2.0 and User-Generated Content. What can the users do for us? URL: // <http://archive.ifla.org/IV/ifla73/papers/113-Danowski-en.pdf> (дата звернення 1.11.2021).

9. NARA takes crowdsourcing approach to tagging historic documents. URL: <https://gcn.com/articles/2011/08/05/nara-public-tag-historic-documents-searchable.aspx> (дата звернення 1.11.2021).

10. Краудсорсинг в Digital Humanities: опыт Латвийского фольклорного архива. URL: <https://sysblok.ru/linguistics/kraudsorsing-v-digital-humanities-opyt-latvijskogo-folklornogo-arhiva/>(дата звернення 1.11.2021).

Іванна Андрущенко

Наук. керівник – к. н. із соц. ком. Вдовіна О.О.

м. Полтава

АВТОМАТИЗАЦІЯ ДОКУМЕНТООБІГУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні жодне організація, підприємство чи установа не може обійтись без ведення документації та діловодства, а тому документообіг підприємства є обов'язковим та важливим процесом [1]. Функціонування будь-якої системи документообігу зводиться до забезпечення зручних та комфортних умов роботи з документами для усіх суб'єктів системи: від замовника чи адміністратора до виконавця. Такі умови роботи з документами можливі лише за умов злагодженої, надійної та ефективної системи захисту та доступу до будь-якого документу в автоматизованій системі документообігу.

Нині на ринку програмного забезпечення до уваги клієнтів пропонується велика кількість систем для автоматизації документообігу як